

Asia: VN/18125/2025

Ehdotus hallituksen esitykseksi taiteen perusopetuksesta annetun lainsäädännön uudistamiseksi

1 § Taiteen perusopetuksen tarkoitus ja tavoitteet

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Helsingin Konservatorio kannattaa 1 § ehdotusta muutettuna seuraavasti:

Taiteen perusopetus on tavoitteellisesti etenevää ja oppilaan taitotason huomioivaa, ensisijaisesti lapsille ja nuorille järjestettävää eri taiteenalojen koulutusta, joka tukee varhaisiästä lähtien oppilaan kasvua, elinikäistä oppimista, taidesuhteen ja taitojen muodostumista sekä edistää mahdollisuuksia hakeutua eri taiteenalojen jatko-opintoihin. Taiteen perusopetus edistää luovaa osaamista, kulttuurista osallisuutta, kestävästä elämäntapaa sekä yksilön hyvinvointia.

Helsingin Konservatorio ehdottaa muutosta ensimmäiseen pykälään:

Lisäyksenä ”ensisijaisesti lapsille ja nuorille järjestettävää”

Perustelut:

Lain uudistamisen tavoitteena on lisätä saatavuutta ja saavutettavuutta, mutta sitä ei tule tehdä lasten kustannuksella. Jo nyt kasvukeskuksissa ei pystytä tarjoamaan opiskelupaikkaa kaikille halukkaille lapsille. Jos opetusta suunnataan entistä enemmän aikuisille, koko Suomen musiikkielämän perustan rakentaminen vaarantuu. Aikuisilla on muita mahdollisuuksia hakeutua taideopetukseen.

3 § Opetussuunnitelma, oppimäärän mitoitus ja laajuus

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti

Nykyisin oppilaitokset itse laativat opetussuunnitelmansa ja koulutuksen järjestäjä hyväksyy ne. Tämän käytännön pitää säilyä. Laki ei saa siirtää opetussuunnitelmien laadintavastuuta sellaisille tahoille, joilla ei ole pedagogista asiantuntemusta kyseisestä taiteenalasta. Oppilaitoskohtaiset ominaispiirteet tulee tulla huomioiduksi opetussuunnitelmia laadittaessa.

Helsingin Konservatorio kannattaa opetussuunnitelman perusteiden määrittelyä taiteenaloittain.

Varhaisiän musiikkikasvatus on osa taiteen perusopetusta, mutta sitä ei tule jyvittää opintopisteinä osaksi varsinaisen oppimäärän laajuutta.

Opintopiste oppimäärän mitoitukseen on hyvä ja yhteneväinen tapa muihin koulutusmuotoihin verrattuna, mutta oppilaan omaehtoinen työskentely tulisi kirjata tähän pykälään yhdessä osaamisperusteisuuden kanssa. Ehdottomasta opetustuntimäärästä opintopistettä kohden tulisi luopua ja tunnistaa omaehtoinen työskentely osana oppimista ja osaamisen kehittyminen oppimistapahtuman ulkopuolella.

Oppimäärää ei tule määritellä niin, että sen laajuus olisi vain opetustunteja.

Taiteen perusopetuksen luonteeseen kuuluu tavoitteellisesti etenevä oppiminen ja osaamisen kehittäminen. Jos opintopisteet perustuvat ainoastaan opetuksen määrään, vaarana on, että oppimisen laatu ja osaamisen arviointi jäävät toissijaisiksi.

On tärkeää, että opetussuunnitelman perusteissa veloitetaan myös osaamisen tunnistamiseen ja tunnustamiseen, ja että todistusten myöntäminen perustuu sekä suoritettuun tuntimäärään että saavutettuihin taitoihin. Tämä on johdonmukaista suhteessa lain 1 §:n tavoitteisiin, joissa painotetaan oppilaan taitotason huomioimista ja tavoitteellista etenemistä.

Vos-musiikkioppilaitosten käytössä olevan oppimäärän supistaminen tuhanteen tuntiin laskee osaamistavoitteita. Oppimäärän suorittaminen on tärkeä tavoite myös ei-ammattiopintoihin tähtääville oppilaille, ja se täyttyy jatkossa vähemmällä osaamisella. Nykyisin laajan oppimäärän syventävien opintojen oppilaat mahdollistavat edistyneiden oppilaiden orkesterit ja yhteissoiton, joiden toteutumiseen tarvitaan muitakin kuin ammattiopintoihin suuntaavia oppilaita. Siten lakiehdotus tulee pitkällä aikavälillä laskemaan yleistä musiikkiharrastuksen osaamistasoa eikä vastaa musiikin osalta lainmuutoksen lähtökohtaa laadun kehittämisestä.

4 § Kunta koulutuksen järjestäjänä

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

5 § Koulutuksen järjestämisluvan saanut koulutuksen järjestäjä

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

7 § Koulutuksen järjestämislupa

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Oppilaitoksen toiminnan vaikuttavuus ja opintopolkujen riittävä monipuolisuus edellyttävät riittävää volyymia: oppilasmäärää, opettajia ja resurssointia, jotka takaavat laadukkaan oppimisympäristön yksilön ja yhteiskunnan kannalta.

Ammatillisten, taloudellisten ja toiminnallisten edellytysten velvoite järjestämisluvalle tukee taiteen perusopetuksen koulutuksen laatua.

8 § Koulutuksen järjestämisluvan muuttaminen ja peruuttaminen

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

9 § Koulutuksen järjestäminen ja muu toiminta

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Ehdotuksessa esitetään poistettavaksi maininta musiikkioppilaitoksista ja muista oppilaitoksista.

Helsingin Konservatorio katsoo, että pykälä liittyy suoraan samalla uudistettavan rahoitusmallin muutokseen, johon viitataan 12 §:ssä, ja jonka mukaan valtion talousarviosta ehdotetaan poistettavaksi jako musiikin ja muiden taiteiden välillä.

Mikäli nykyisessä laissa olevan jaon poistaminen musiikki- ja muihin oppilaitoksiin aiheuttaa välittömän muutostarpeen talousarvioon, niin Helsingin Konservatorio ei kannata ko. muutosta. Tuo oppilaitosten erittely voidaan poistaa vain siinä tapauksessa, että se ei samalla poista musiikin omaa rahoitusmomenttia talousarviosta.

Vuoden 1998 Taiteen perusopetuslaki turvasi musiikin tarvitseman yksilöopetuksen tuntiresurssin vrt. muut taiteet (ryhmäopetuksen kustannus/oppilas ja lukukausimaksukertymä/oppitunti).

Laadukas musiikin taiteen perusopetus perustuu pitkälti yksilöopetukseen toisin kuin muut taidelajit. Työn järjestämisen kustannukset ovat tästä johtuen ratkaisevasti suuremmat.

Varhaisiän musiikkikasvatuksen tulee olla osa taiteen perusopetuksen tavoitteellista opintopolkua ja valtionosuusrahoitusta, kuitenkin syömättä varsinaiseen oppimäärään osoitettuja tunteja.

10 § Yhteistyö

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

11 § Vastuutehtävä

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Vastuutehtävä tulisi rahoittaa erillisesti ja riittävästi, sillä sen tulee tukea myös TPO:n ja ammattiin johtavan koulutuksen nivelvaiheen kehittämistä sekä hyvien käytäntöjen levittämistä. Sen sisällön, valintakriteerien ja rahoituksen on oltava selkeästi määriteltyjä ja läpinäkyviä ja rahoituksen riittävää suhteutettuna tavoitteisiin.

12 § Valtion rahoitus

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

TPO -yhteistyön tavoitteena on ollut kunnioittaa kunkin taidealan pedagogista ominaislaatua, ei huonontaa sitä. Suoriterahoituksen vertailukohteena tulee olla kunkin taidealan vertailuluvut, ei koko TPO:n luvut.

Yksilöopetusta edellyttävän musiikin oppilasmäärän vertaaminen ryhmissä opetettaviin taiteisiin asettaa musiikin epäyhdenvertaiseen asemaan.

Musiikissa soittamaan oppiminen ja osaamistavoitteiden saavuttaminen on pitkä tie ja edellyttää yksilöllistä kypsymistä. Kun suoritteet alkavat vaikuttaa rahoitukseen, on todennäköinen seuraus oppilaitoskohtaisten osaamiskriteereiden madaltaminen sen varmistamiseksi.

Mikäli uuden lain tavoitteena on jakaa rahoja tasan kaikkien taiteen alojen kesken eli musiikin tapauksessa siirtää rahoitusta musiikilta muille taiteenaloille, vähentää tämä käytännössä musiikin perusopetuksen saavutettavuutta entisestään. Musiikin kysyntä on erittäin laajaa, eivätkä nykyisinkään kaikki halukkaat pääse opiskelemaan musiikkia. Kaikista taideaineista musiikkiin on eniten hakijoita sekä pisimmät jonot. Rahoituksen ja sitä kautta opetustarjonnan olisikin tärkeää vastata tähän kysyntään.

Lain tulisi mahdollistaa musiikin opetukseen osallistuminen yhä useammalle harrastajalle.

13 § Henkilöstö

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Helsingin Konservatorio ehdottaa ehdotukseen sisältyvän asetuksen 20 § viidennen kohdan poistamista kokonaan tai muutettuna seuraavasti:

5) jolla on asianomaisella taiteenalalla saavutettu taiteellinen tai muu ammatillinen ansioituneisuus sekä vähintään 60 opintopisteen laajuiset opettajan pedagogiset opinnot.

Pedagoginen koulutus (60 opintopistettä) tulisi sisältyä kaikkiin kelpoisuusluokkiin. Esitämme, että ehdotuksessa oleva kohta 5 joko poistetaan tai siihen lisätään vaatimus pedagogisista opinnoista.

Taiteelliset ansiot eivät yksin riitä opettamiseen, sillä opetussuunnitelmien tavoitteellinen toteuttaminen edellyttää pedagogista osaamista. Ilman sitä ei voida varmistaa, että opettaja kykenee suunnittelemaan, toteuttamaan ja arvioimaan opetusta taiteen perusopetuksen vaatimalla tasolla.

Oppilaitoksilla tulee olla jatkossakin oikeus asettaa omassa rekrytoinnissaan tiukempia kelpoisuusehtoja. Lain tai asetuksen tulee mahdollistaa tämä oppilaitoskohtainen harkinta.

Emme kannata asetuksen kohtaa 5 (opettajaksi ilman tutkintoa taiteellisten ansioiden perusteella), koska se jättää kelpoisuuden arvioinnin koulutuksen järjestäjän vastuulle ilman selkeitä kriteerejä ja vaikeuttaa laadunvalvontaa. Pätevä henkilöstö on perusta laadukkaalle ja arvostetulle opetukselle. Kelpoisuuksia ei tule heikentää, koska muutoin vaarannetaan koulutuksen arvostus, oppimistulokset ja alan vetovoima myös ammatillisen koulutuksen näkökulmasta.

14 § Oppilaaksi ottaminen

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Lasten ja nuorten ensisijaisuus tulee kirjata tähän pykälään 1 momentin estämättä.

15 § Oppilailta perittävät maksut

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

16 § Oppilaan osaamisen arviointi ja todistus

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

18 § Tietojensaanti- ja ilmoitusoikeus

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

19 § Koulutuksen arviointi

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

Siirtymäsäännökset (lakiesityksen 22-24 §:t)

Valitse sopivin

Kannatan

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

2. Esityksen sisältämä uusi valtionrahoitusmalli. Mitä mieltä olette työryhmän esityksestä:

Valitse sopivin

En kannata

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Voimassa olevassa laissa ja siihen liittyvässä valtion talousarviossa on jako musiikkiin ja muihin taiteisiin, eli musiikille on sen erityispiirteistä johtuen oma momentti. Tämä jako tulee säilyttää

rahoituksen ja valtionosuuden laskennallisena perusteena käytettävien suoritemäärien pohjana jatkossakin.

Vaikka erittely musiikin ja muiden taiteiden välillä poistuisi lakiehdotuksen 9 §:ssä, niin sen ei tulisi johtaa yksittäisen taiteenalan saavutettavuuden, saatavuuden ja laadun heikentymiseen talousarvion momentin poistumisen myötä.

Musiikki eroaa merkittävästi muista taiteenaloista siten, että se painottuu yksilö- ja pienryhmäopetukseen, kun taas esimerkiksi kuvataide ja tanssi järjestetään pääsääntöisesti ryhmäopetuksena.

TPO-yhteistyön periaatteena on alusta saakka ollut kunnioittaa taiteenalojen ominaispiirteitä. Yhteismitoittamalla ja yhtenäistämällä eri taiteiden pedagogisia eroavaisuuksia heikennetään samalla oppimisen laatua ja vaikuttavuutta.

Mikäli oppilasmäärästä tulee rahoituskriteeri, niin on erityisen tärkeää musiikille vahvasti yksilöopetusmuotona, että vertailutietona on sama taiteenala. Muutoin muodostuu automaatti, joka siirtää rahoitusperustetta yksilöopetuksesta ryhmäopetukseen.

Oppilasmäärän ja oppimäärän suorittaneiden oppilaiden välinen vertailu tulee toteuttaa kunkin taiteenalan sisällä – ei koko taiteen perusopetuksen kentän kesken. Tämä olisi oikeudenmukainen ja taiteenalojen erityisluonteet huomioiva ratkaisu.

Alueellisen saatavuuden osana myös kasvukeskusten saatavuuden ja kysynnän huomioiminen on keskeistä. Tämä on koko musiikkielämän kannalta iso tulevaisuuskysymys; kuinka paljon erityisesti lapsia ja nuoria jää tämän koulutusmuodon ulkopuolelle.

Maahanmuutto tuo vieraskielisiä lapsia nimenomaan kasvukeskuksiin. Musiikkikasvatuksen tutkitut aivoihin kohdistuvat hyvinvointivaikutukset oppimisvalmiuksien ja puheen kehityksen tukena ovat voimakkaimmillaan varhaislapsuudessa. Vieraskielisten lasten lisääntyessä musiikkioppilaitosten resursseja tulee vahvistaa ja erilaisia yhteistyömuotoja päiväkotien kanssa kehittää ja mahdollistaa.

20 § Taiteen perusopetuksen opettajan kelpoisuus

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Helsingin Konservatorio ehdottaa ehdotukseen sisältyvän asetuksen 20 § viidennen kohdan poistamista kokonaan tai muutettuna seuraavasti:

5) jolla on asianomaisella taiteen alalla saavutettu taiteellinen tai muu ammatillinen ansioituneisuus sekä vähintään 60 opintopisteen laajuiset opettajan pedagogiset opinnot.

Pedagoginen koulutus (60 opintopistettä) tulisi sisältyä kaikkiin kelpoisuusluokkiin. Esitämme, että ehdotuksessa oleva kohta 5 joko poistetaan tai siihen lisätään vaatimus pedagogisista opinnoista.

Taiteelliset ansiot eivät yksin riitä opettamiseen, sillä opetussuunnitelmien tavoitteellinen toteuttaminen edellyttää pedagogista osaamista. Ilman sitä ei voida varmistaa, että opettaja kykenee suunnittelemaan, toteuttamaan ja arvioimaan opetusta taiteen perusopetuksen vaatimalla tasolla.

Oppilaitoksilla tulee olla jatkossakin oikeus asettaa omassa rekrytoinnissaan tiukempia kelpoisuusehtoja. Lain tai asetuksen tulee mahdollistaa tämä oppilaitoskohtainen harkinta.

Emme kannata asetuksen kohtaa 5 (opettajaksi ilman tutkintoa taiteellisten ansioiden perusteella), koska se jättää kelpoisuuden arvioinnin koulutuksen järjestäjän vastuulle ilman selkeitä kriteerejä ja vaikeuttaa laadunvalvontaa. Pätevä henkilöstö on perusta laadukkaalle ja arvostetulle opetukselle. Kelpoisuuksia ei tule heikentää, koska muutoin vaarannetaan koulutuksen arvostus, oppimistulokset ja alan vetovoima myös ammatillisen koulutuksen näkökulmasta.

4. Ehdotus asetukseksi taiteen perusopetuksesta. Mitä mieltä olette työryhmän ehdotuksesta:

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

Muut kommentit ja huomiot:

Pyydämme, että kommentti aloitetaan viittaamalla työryhmän ehdotuksen lukuun, alakohtaan, kappaleeseen tai pykälään. Jos kommentti ei koske mitään tiettyä esityksen kohtaa, pyydämme, että kommentti aloitetaan sanoilla "Yleinen kommentti"

-

Repo-Nikkanen Hanna
Helsingin Konservatorion Säätiö